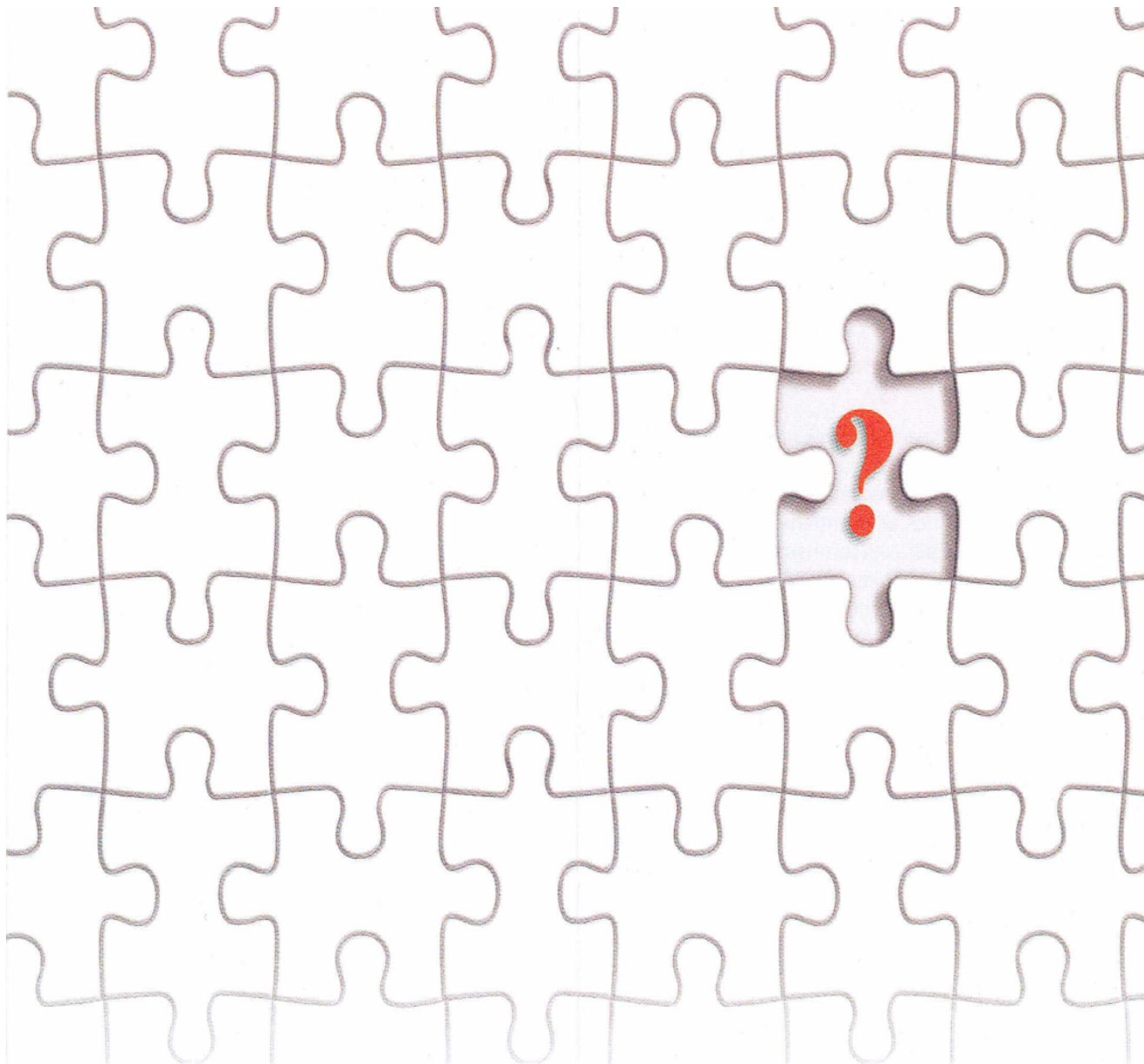

Kāpēc bankas jautā?

Latvijas Komerčbanku asociācija
Perses iela 9/11, Rīga, LV-1011
Tāl. 67284528, fakss 67828170
E-pasts: asoc@bankasoc.lv
www.bankasoc.lv

1. Kas ir naudas atmazgāšana?

Naudas atmazgāšana ir dažādas manipulācijas ar naudas līdzekļiem, kuru mērķis ir slēpt noziedzīgi iegūtu līdzekļu nelegālo izcelsmi. Latvijas likumdošana nosaka, ka par noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem ir uzskatāmi līdzekļi, ja tie tieši vai netieši iegūti personas īpašumā vai valdījumā, izdarot noziedzīgu nodarījumu, vai citos *Kriminālprocesa likuma* noteiktajos gadījumos.

2. Pazīsti savu klientu princips jeb kāpēc bankas jautā?

Līdzīgi kā citur pasaulē bankas arī Latvija īsteno principu *Pazīsti savu klientu*. Principa *Pazīsti savu klientu* mērķis ir samazināt bankas risku tikt iesaistītai darījumos ar klientiem, kuri saistīti ar *naudas atmazgāšanu* vai terorisma finansēšanu, tādejādi apdraudot bankas reputāciju. Šī principa mērķis ir iegūt informāciju par klientiem un viņu naudas līdzekļu izcelsmi, lai parliecinātos, ka tiem nav noziedzīga izcelsme un, ka tie netiek izmantoti noziedzīgiem mērķiem.

Lai novērtētu un kontrolētu šādus riskus, bankām jāveic savu klientu, to darījumu un naudas līdzekļu izcelsmes izpēti, ko reglamentē šādi tiesību akti:

- *Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums*;
- Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (FKTK) izdotie *Klientu padziļinātās izpētes normatīvie noteikumi*.

Izpildot šo tiesību aktu prasības un īstenojot *Pazīsti savu klientu* principu, banka veic klienta izpēti, kuras laikā tā:

- iegūst informāciju par klienta personisko vai saimniecisko darbību, ka arī naudas līdzekļu izcelsmi;
- noskaidro informāciju par patieso labuma guvēju*;
- iegūst informāciju par darījuma attiecību mērķi un to paredzamo būtību;
- veic darījumu uzraudzību un iegūst informāciju un dokumentus, kuri pamato kontā veiktos darījumus;
- veic klientu izpēti gaitā iegūto dokumentu, datu un informācijas uzglabāšanu un regulāru aktualizēšanu.

Lai novērstu *naudas atmazgāšanu*, bankai ir tiesības izveidot un uzturēt personas datu apstrādes sistēmas par klientiem un personam, ar kurām likumā noteiktajā kārtībā nav uzsāktas vai ir izbeigtas darījuma attiecības. Personu datu apstrādes sistēmas var ietvert arī informāciju par šo personu patiesajiem labuma guvējiem un pilnvarotajām personām. Šādos gadījumos uz veikto personas datu apstrādi neattiecas *Fizisko personu datu aizsardzības likuma* noteiktās datu subjekta tiesības pieprasīt informāciju par datu apstrādi, tai skaitā tās mērķiem, saņēmējiem un iegūšanas avotiem. Saskaņā ar *Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumu* datu subjektam nav tiesību piekļūt saviem datiem un pieprasīt to grozīšanu, iznīcināšanu, apstrādes pārtraukšanu vai aizliegšanu.

* *Patiesais labuma guvējs ir fiziska persona:*

- *kuras īpašumā vai tiešā vai netiešā kontrolē ir vismaz 25 procenti no komersanta pamatkapitāla vai balsstiesīgo akciju kopskaita, vai kura citādā veidā kontrolē komersanta darbību;*
- *kurai tiešā vai netiešā veidā ir tiesības uz īpašumu vai kuras tiešā vai netiešā kontrolē ir vismaz 25 procenti no juridiska veidojuma, kas nav komersants. Par patieso labuma guvēju nodibinājumam uzskatāma persona vai personu grupa, kuras labā ir izveidots nodibinājums. Par patieso labuma guvēju politiskajai partijai, biedrībai un kooperatīvajai sabiedrībai uzskatāma attiecīga politiska partija, biedrība vai kooperatīvā sabiedrība;*
- *kuras labā vai interesēs tiek nodibinātas darījuma attiecības;*
- *kuras labā vai interesēs tiek veikts atsevišķs darījums, nenodibinot darījuma attiecības.*

3. Kas ir klienta identifikācija?

Atbilstoši *Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma* prasībām bankai ir pienākums identificēt klientu pirms darījuma attiecību uzsākšanas.

Banka identificē fizisko personu, pieprasot uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu**.

Identificējot juridisko personu, banka pārbauda:

- juridiskās personas dibināšanas un tiesiskās registrācijas faktu (piemēram, pieprasot uzrādīt reģistrācijas apliecību);
- ziņas par klienta juridisko adresi;
- un identificē personas, kas ir tiesīgas pārstāvēt juridisko personu, izmantojot derīgu personu apliecinošu dokumentu;
- pilnvaru vai citu dokumentu, kas apliecina šo personu tiesības pārstāvēt juridisko personu darījumu attiecībās ar banku.

** Personu apliecinošu dokumentu veidi ir - pase (pilsoņa pase, nepilsoņa pase, diplomātiska pase, dienesta pase, bezvalstnieka ceļošanas dokuments, bēgļa ceļošanas dokuments, ceļošanas dokuments

personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss) un personas apliecība (pilsoņa, nepilsoņa, Latvija akreditētas starptautiskās organizācijas, diplomātiskās vai konsulārās pārstāvniecības personāla personas apliecība, pagaidu aizsardzībā esošas personas apliecība).

4. Ko bankas var jautāt klientiem un kas notiek, ja klients nesniedz informāciju?

Saskaņā ar *Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma* 28. pantu bankai ir tiesības pieprasīt no saviem klientiem, un klientiem ir pienākums sniegt klienta izpētei nepieciešamo informāciju un dokumentus, tai skaitā par patiesajiem labuma guvējiem, klientu veiktajiem darījumiem, klientu un patieso labuma guvēju saimniecisko, personisko darbību, finansiālo stāvokli, naudas vai citu līdzekļu avotiem.

Atsevišķos gadījumos banka var pieprasīt arī citu papildu informāciju.

Ja banka nesaņem pieprasīto informāciju un dokumentus apjomā, kas tai ļauj veikt klienta izpēti pēc būtības, banka izbeidz darījuma attiecības ar klientu un pieprasa klienta saistību pirmstermiņa izpildi.

Banka sagaida, ka klienti savlaicīgi iesniegs pieprasīto informāciju un dokumentus, lai varētu sekmīgi īstenot *pazīsti savu klientu* principu un novērst jebkuras neskaidrības par klientu veiktajiem darījumiem, ar mērķi veiksmīgi turpināt darījumu attiecības ar klientu.

5. Jebkura informācija par klientu ir konfidenciāla

Atbilstoši *Kredītiestāžu likuma* 61.pantam bankas pienākums ir garantēt klientu personas, kontu, noguldījumu un darījumu noslēpumu.

Kredītiestāžu likuma 62.panta piektajā daļā noteikts, ka ziņas par klientu un viņa darījumiem, kuras kredītiestāde iegūst, sniedzot finanšu pakalpojumus saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem, ir neizpaužamas ziņas, kas nesatur valsts noslēpumu.

Šī norma attiecas arī uz visam ziņām un dokumentiem, ko banka iegūst, izpildot *Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma* prasības. Šādas ziņas banka var sniegt tikai pašam klientam un to likumīgajiem pārstāvjiem, bet atsevišķos gadījumos, atbilstoši likuma prasībām, arī atsevišķām valsts institūcijām un amatpersonām, kas norādītas *Kredītiestāžu likuma* 63.pantā.